

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ:71 0 P 139697 20 Rev
Banjaluka, 10.06.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice D.P. iz B., koju zastupa M.R., advokat iz B., protiv tuženih Z.P. iz B., M.Š. iz B., koga zastupa M.A., advokat iz B., D.Š. iz B., koju zastupa M.A., advokat iz B. i S.B. iz B., koga zastupa A.Č., advokat iz Zajedničke advokatske kancelarije D.S. i A.Č. iz B., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 139697 19 Gž od 24.12.2019. godine, na sjednici održanoj dana 10.06.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 139697 15 P 2 od 28.02.2019. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužiteljice i utvrđeno da tužiteljici po osnovu sticanja u braku pripada pravo suvlasništva i suposjeda sa dijelom 1/2 na stanu upisanom u knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list broj 18921/6 – stana kao posjedovnog dijela zgrade u B., Ul. ... ukupne površine od 106 m², izgrađene na k.č. broj 2003/1 k.o. B. 6.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je ništav ugovor o poklonu nekretnina broj OPU-477/14 od 28.03.2014. godine, zaključen između M.Š. i D.Š. do 1/2 dijela, a odnosi se na stan u Ul. ... u B., ukupne površine 106 m², kao i ugovor o prodaji nekretnina – stana u Ul. ..., broj ugovora OPU-547/4 od 10.04.2014. godine, zaključen između D.Š. i S.B., što su tuženi dužni priznati, a S.B. trpjeti da se tužiteljica uknjiži u katastarskom operatu, knjizi uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, u listu broj 18921/6 sa pravom suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice da joj četvrtotučeni preda u posjed 1/2 dijela nekretnina i to stan u Ul. ... u B., sprat VII, broj stana 30, ukupne površine 106 m², upisan u knjigu uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, list broj 18921/6, koji stan je izgrađen na k.č. broj 2003/1 k.o. B. 6.

Istom presudom odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 139697 19 GŽ od 24.12.2019. godine, žalba tužiteljice je odbijena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 139697 15 P 2 od 28.02.2019. godine u osporenom odbijajućem dijelu (stav 2, 3 i 4 izreke), potvrđena.

Žalba tuženog S.B. je djelimično uvažena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 139697 15 P 2 od 28.02.2019. godine, u osporenom usvajajućem dijelu (stav 1 izreke), preinačena tako da se u odnosu na ovog tuženog zahtjev tužiteljice odbija, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda u odbijajućem dijelu odluke o troškovima postupka, potvrđena.

Žalba tuženih M.Š. i D.Š. je djelimično uvažena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 139697 15 P 2 od 28.02.2019. godine, u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka (stav 4 izreke), preinačena tako što je obavezana tužiteljica da tuženim M.Š. i D.Š. plati troškove postupka u iznosu od 9.307,37 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke, dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev za naknadu troškova odbijen.

Obavezana je tužiteljica da tuženim M.Š. i D.Š. nadoknadi troškove sastava žalbe u iznosu od 936,00 KM u roku od 30 dana.

Obavezana je tužiteljica da tuženom S.B. nadoknadi troškova sastava žalbe u iznosu od 1.566,33 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 1.632,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužiteljica, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi M.Š. i D.Š. predlažu da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužiteljice da se utvrdi da joj po osnovu sticanja u braku pripada pravo suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela na predmetnom stanu, da se utvrdi da su ništavi ugovor o poklonu predmetnog stana zaključen između tuženih M.Š. i D.Š. do 1/2 dijela i ugovor o kupoprodaji predmetnog stana zaključen između D.Š. i S.B. do 1/2 dijela, da tuženi priznaju, a S.B. trpi da se tužiteljica uknjiži u katastarskom operatu sa pravom suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela i da se obaveže tuženi S.B. da joj preda u posjed 1/2 dijela predmetnog stana, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su tužiteljica i tuženi Z.P. u braku od 27.10.1990. godine; da su predmetni stan kupili u toku trajanja braka, tokom 2006. godine, po osnovu hipotekarnog stambenog kredita kod NLB Banke; da je predmetni stan bio predmet prodaje u izvršnom postupku koji je pokrenut na osnovu prijedloga za izvršenje tražioca izvršenja „P.“ a.d. B. protiv izvršenika Z.P., radi namirenja duga tražioca izvršenja na osnovu izvršne isprave - presude Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P

050052 08 P od 22.10.2009. godine, koja je postala pravosnažna dana 22.11.2009. godine, a kojom je obavezan Z.P. da „P.“ a.d. B. plati dug po osnovu kredita u iznosu od 25.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 16.05.2007. godine; da iz iskaza tužiteljice slijedi da je bila upoznata sa pravosnažnom presudom i obavezom prvotuženog, njenog supruga prema prema „P.“ a.d. u iznosu od 25.000,00 KM sa kamatom; da je na osnovu prijedloga za izvršenje Osnovni sud u Banjaluci donio rješenje o izvršenju dana 04.02.2011. godine pod brojem 71 0 I 090177 10 I kojim je izvršenje određeno prodajom predmetnog stana i u skladu sa odredbom člana člana 98. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku (“Službeni glasnik RS” broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13 i 98/14, dalje: ZIP) pozvao hipotekarnog povjerioca NLB Banku a.d. B. koja ima pravo prvenstva u naplati potraživanja (bez obzira što dug hipotekarnog dužnika nije bio dospio na naplatu, jer je glavni dužnik Z.P. uredno vraćao kredit), te je predmetna nekretnina (stan) prodana najpovoljnijem kupcu M.Š., sa kojim iznosom je namirena NLB Banka a.d. B. i samim tim brisan teret – hipoteka sa predmetnog stana, te se prema rješenju o dosudi od 07.05.2012. godine kupac M.Š. upisao i kao vlasnik na predmetnom stanu sa 1/1 dijela; da je tužiteljica protiv zaključka o prodaji Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 I 090177 10 I uložila prigovor trećeg lica u skladu sa odredbom člana 51. ZIP, ali da izvršni sud o istom prigovoru nije odlučio, niti ga dostavio tražiocu izvršenja i izvršeniku na odgovor, niti je tužiteljicu uputio na parnicu po prigovoru trećeg lica; da je tuženi M.Š., kao poklonodavac, sa tuženom Švraka Devom, kao poklonoprimec, zaključio ugovor o poklonu broj OPU-477/14 dana 28.03.2014. godine, kojim joj je poklonio predmetni stan i da se D.Š. po osnovu tog ugovora uknjižila kao vlasnik predmetnog stana, koji je prodala tuženom S.B., po osnovu kupoprodajnog ugovora broj OPU-547/14 od 10.04.2014. godine, nakon čega je isti uknjižen kao vlasnik predmetnog stana i u posjedu je istog; da iz iskaza tuženog Z.P. slijedi da je podigao stambeni kredit 2006. godine kod NLB banke a.d. B., sa mjesečnim anuitetom 1.600,00 KM i sa rokom vraćanja 120 mjeseci, da je navedenim stambenim kreditom upravo kupljen stan koji je predmet tužbenog zahtjeva, da je u opremanju stana, renoviranju, učestvovala i tužiteljica i on sa svojim sredstvima, da je zaposlen u Nestro P. a.d. B., da su tužiteljica i tuženi Z.P. sa djecom (troje djece) živjeli u stanu koji je predmet tužbenog zahtjeva od kupovine istog tj. 2006. godine pa sve do 01.07.2012. godine, kada je u izvršnom postupku navedeni stan kupio tuženi M.Š..

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da je nekretnina u Ul. ..., odnosno stan površine 106 m², stečen u toku trajanja bračne zajednice tužiteljice i tuženog Z.P., koja je zasnovana 27.10.1990. godine, da je kupljen po osnovu ugovora o stambenom hipotekarnom kreditu 2006. godine, zaključenom kod NLB banke, da su u stanu su živjeli tužiteljica i prvotuženi sa njihovo troje djece, sve do 01.07.2012. godine kada su prinudnim putem morali napustiti stan koji je prodat u izvršnom postupku 71 0 I 090177 10 I kupcu - tuženom M.Š., da su tužiteljica i tuženi Z.P. zajedno učestvovali u renoviranju – opremanju stana i da su redovno vraćali mjesečne anuitete za stambeni kredit sve do 01.07.2012. godine, pa je pozivom na odredbe člana 270. stav 5. i člana 272. stav 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: PZ) usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice da se utvrdi da joj po osnovu sticanja u braku pripada pravo suvlasništva sa 1/2 dijela na predmetnom stanu (stav 1 izreke prvostepene presude).

U ostalom dijelu, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice (stav 2 i 3 izreke), cijeneći da na sudbinu upisane hipoteke ne može uticati podjela stvari, kao ni utvrđenje udjela jednog bračnog supružnika u bračnoj tekovini, obzirom na odredbu člana 63. stav 4. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima (Službeni list broj 6/80 i 36/90 i Službeni glasnik RS broj 38/93, u

daljem tekstu ZOSPO), koji je bio na snazi u vrijeme zasnivanja založnog prava – hipoteke na spornom stanu, koja je od strane NLB Banke po osnovu ugovora o stambenom hipotekarnom kreditu zasnovana dana 18.05.2007. godine, jer založena nepokretnost u cjelini obezbjeđuje potraživanje do punog namirenja tog potraživanja, bez obzira na kasniju podjelu nepokretnosti.

Prvostepeni sud zaključuje da nisu ispunjeni uslovi za ništavost predmetnih ugovora, bez obzira na činjenicu da je u stavu 1. izreke prvostepene presude utvrdio da nekretnine predstavljaju bračnu tekovinu sa 1/2 dijela tužiteljice i tuženog Z.P., jer je tuženi M.Š. u izvršnom postupku na osnovu rješenja o dosudi kupio nekretninu koja je prethodno bila u vlasništvu tuženog Z.P. sa 1/1 dijela, a u samom rješenju je navedeno da će se isto provesti u z.k. uredu i katastru nekretnina, tako da je tuženi M.Š. imao valjan pravni osnov za uknjižbu prava vlasništva na osnovu rješenja o dosudi, shodno odredbi člana 93. ZIP.

Pored toga, prvostepeni sud zaključuje da je tuženi M.Š. kao vlasnik predmetnog stana imao valjan pravni osnov da isti po ugovoru o poklonu zaključenom dana 28.03.2014. godine pokloni svojoj supruzi –tuženoj D.Š., tako da navedeni ugovor o poklonu nema elementa ništavosti propisanih odredbom člana 103. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO).

Takođe, kako se tužena D.Š. po osnovu ugovora o poklonu uknjižila kao vlasnik predmetnog stana, mogla je valjano raspolagati nekretninama i otuđiti ih tuženom S.B. kupoprodajnim ugovorom broj OPU-547/14 od 10.04.2014. godine, koji je u skladu sa odredbom člana 53. Zakona o stvarnim pravima („Sl. glasnik RS“, broj 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19, u daljem tekstu: ZSP) imao valjan pravni osnov za sticanje prava svojine jer je nekretnine kupio pouzdajući se u povjerenje o upisu prava vlasništva prodavca u zemljišne knjige, shodno odredbi člana 55. st. 1. ZSP, pa iz tog razloga ne može trpjeti da se tužiteljica uknjiži u katastarskom operatu, u knjizi uloženih ugovora o otkupu stambenih zgradova i stanova, u listu broj 18921/6 sa pravom suvlasništva i suposjeda sa ½ dijela, kao ni biti obavezan da tužiteljici preda u posjed ½ dijela navedenog stana.

Drugostepeni sud je žalbu tužiteljice odbio, dok je žalbu M.Š. i D.Š. (izjavljenu na odluku o troškovima postupka), te žalbu S.B., djelimično uvažio i sudio kao u izreci drugostepene presude temeljem odredbe člana 226, člana 229. stav 1. tačka 4. i člana 235. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Po ocjeni drugostepenog suda pravilan je zaključak prvostepenog suda da je predmetni stan zajednička imovina stečena u braku i da je tužiteljica zajedno sa svojim suprugom jednako doprinijela sticanju imovine, te da joj u smislu odredbe člana 272. stav 1. PZ pripada ½ dijela na predmetnom stanu. Kod činjenice da je tužiteljica znala da je njen suprug hipotekom opteretio predmetni stan koji nesporno predstavlja njihovu bračnu tekovinu, drugostepeni sud zaključuje da se ista u smislu odredbe člana 281. stav 2. PZ prećutno saglasila sa tim, tako da činjenica da je u izvršnom postupku koji je vođen izjavljivala prigovor kao treće lice, da o tom prigovoru nije odlučeno, nisu od uticaja na odlučivanje o tužbenom zahtjevu u ovom postupku.

Drugostepeni sud nalazi djelimično osnovanom žalbu tuženog S.B. i to u pogledu toga da zahtjev tužiteljice kojim traži da se utvrdi da joj pripada ½ na predmetnom stanu u odnosu na njega nije osnovan, jer je predmetni stan prodat u izvršnom postupku i tužiteljica može zahtijevati da se utvrdi da je u toku braka sa tuženim Z.P.m stekla ½ dijela na predmetnom stanu, te isplatu naknade na ime svog suvlasničkog dijela od tuženog Z.P..

Takođe, drugostepeni sud prihvata pravilnim zaključak i razloge prvostepenog suda da predmetni ugovori nisu ništavi, nalazeći da su zaključeni u zakonom propisanoj formi, ovjereni kod notara i nisu protivni prinudnim propisima u smislu člana 103. ZOO, te da tužiteljica ne može zahtijevati da joj četvrtotučeni S.B. preda u posjed ½ dijela stana.

Drugostepena presuda je u pobijanom odbijajućem dijelu pravilna.

Na osnovu utvrđenja da su tužiteljica i tuženi Z.P. u toku trajanja braka kupili predmetni stan kreditnim sredstvima NLB Banke, na osnovu kredita koji je podigao tuženi Z.P., nižestepeni sudovi su zaključili da je predmetni stan zajednička imovina supružnika koje je stečena radom u toku trajanja braka u smislu odredbe člana 270. stav 5. PZ i da je udio supružnika u sticanju te imovine bio jednak.

U ovoj pravnoj stvari pravosnažna je i nije predmet osporavanja u revizionom postupku odluka kojom je utvrđeno da tužiteljici po osnovu sticanja u braku pripada pravo suvlasništva i suposjeda sa dijelom 1/2 na predmetnom stanu, s tim da je ovaj tužbeni zahtjev u odnosu na tuženog Babić Sašu odbijen.

Tužiteljica u reviziji prigovara da nižestepeni sudovi nisu dali značaj činjenici da je u toku izvršnog postupka izjavila prigovor trećeg lica i da o istom nije odlučeno, čime joj je uskraćena mogućnost da štiti svoja prava u tom postupku, prije svega pravo na imovinu, te smatra da je prodaja stana u izvršnom postupku izvršena nezakonito, suprotno odredbama člana 51-53. ZIP, a da su time i ugovori o poklonu i kupoprodaji ništavi.

Ovi prigovori nisu osnovani.

Prije svega, u parničnom postupku ne može se (pa ni kao prethodno pitanje) ocjenjivati zakonitost odluka izvršnog suda.

Imaoci bračne tekovine su supružnici sa zakonskom pretpostavkom da svakom od njih pripada po ½ zajedničke imovine (član 272. stav 1. PZ). Takva pravna priroda zajedničke imovine uslovljava pravne posljedice da supružnici sporazumno upravljaju i raspolažu zajedničkom imovinom i da supružnik ne može otuđiti ili opteretiti svoj udio u zajedničkoj imovini pravnim poslom među živima (član 271. PZ). Kod zajedničke svojine supružnika smatra se da je pravo svojine na nekretnini upisano na oba supružnika, čak i onda kada je upis izvršen samo na jednog od njih.

Kod činjenice da tužiteljica ne spori da je bila upoznata s tim da se predmetni stan nalazi pod hipotekom, drugostepeni sud pravilno zaključuje da se tužiteljica u smislu odredbe člana 281. stav 2. PZ prećutno saglasila s tim opterećenjem, pa je tako morala znati i o posljedicama upisa hipoteke na cijelom stanu, dakle i na njenoj ½ dijela imovine koju je stekla u braku, a ne spori ni da je bila upoznata i sa dugom koji je njen suprug imao prema „P.“ a.d. B. u iznosu od 25.000,00

KM na ime stambenog kredita radi adaptacije porodične kuće, koji je utvrđen presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 050052 08 P od 22.10.2009. godine koja je bila izvršna isprava u izvršnom postupku u kome je došlo do prodaje stana, tako da činjenica da je u izvršnom postupku koji je vođen izjavljivala prigovor kao treće lice, da o tom prigovoru eventualno nije odlučeno, i po ocjeni ovog suda nisu od uticaja na drugačiju odluku o tužbenom zahtjevu.

Pored toga, iz dokaza koji su izveli M.Š. i D. – kopije zapisnika Osnovnog suda u Banjaluci od 03.05.2012. godine u predmetu broj 71 0 I 090177 10 I proizlazi da je na tom zapisniku konstatovano da je o prigovoru trećeg lica (ovdje tužiteljice) izvršni sud odlučio zaključkom od 23.03.2012. godine, koji je dostavljen strankama. Tom ročištu prisustvovao je i punomoćnik tužiteljice koji je upoznao izvršni sud da je treće lice pokrenula (ovu) parnicu protiv tražioca izvršenja i izvršenika i kako proizlazi na taj zapisnik nije bilo primjedbi.

Pravilno nižestepeni sudovi zaključuju da je tuženi M.Š., koji je u izvršnom postupku kupio predmetni stan na osnovu rješenja o dosudi, koji je prethodno bio u vlasništvu tuženog Z.P. sa 1/1 dijela, imao valjan pravni osnov za uknjižbu prava vlasništva, koja je izvršena 04.06.2012. godine po nalogu suda datom u tom rješenju, shodno odredbi člana 93. ZIP, te da nije bilo smetnji da kao vlasnik predmetnog stana raspolaže stanom ugovorom o poklonu zaključenim dana 28.03.2014. godine u korist tužene D.Š., tako da navedeni ugovor o poklonu nije ništav u smislu odredbe člana 103. ZOO.

Takođe, valjano je raspolaganje tužene D.Š., koja se na osnovu ugovora o poklonu u javnim evidencijama upisala kao vlasnik stana sa 1/1 dijela 10.04.2014. godine, jer je kao vlasnik mogla da iste nekretnine otuđi tuženom S.B., koji je u skladu sa odredbom člana 53. ZSP stekao valjan pravni osnov za sticanje prava svojine i kao savjestan sticalac upisao se kao vlasnik stana u Knjigu uloženi ugovora 13.03.2015. godine, jer je nekretnine kupio pouzdajući se u povjerenje o upisu prava vlasništva prodavca u zemljišne knjige, shodno odredbi člana 55. st. 1. ZSP i upisao se kao vlasnik tog stana sa 1/1 dijela.

U vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora od 10.04.2014. godine, na snazi je ZSP, koji je u odredbi člana 55. propisao načelo zaštite povjerenja u zemljišne knjige, prema kome se smatra da zemljišna knjiga istinito i potpuno odražava činjenično i pravno stanje nepokretnosti, te savjesno lice uživa u pogledu sticanja određenog stvarnog prava punu zaštitu, ukoliko je svoje pravo stekao pouzdajući se u zemljišnu knjigu. Djelovanje načela povjerenja u zemljišne knjige garantuje savjesnom sticaocu da stiče pravo svojine bez tereta, odnosno drugih prava na toj nekretnini, koja u momentu njegovog sticanja nisu bila uknjižena niti je uvidom u zemljišne knjige bilo vidljivo da takva prava postoje (član 56. stav 2. ZSP).

Zato, kod činjenice da je tuženi M.Š. stekao pravo svojine na tom stanu upisom nakon donošenja rješenja o dosudi u izvršnom postupku i da pobijani ugovori nisu ništavi, tužiteljica više nije suvlasnik tog stana, jer je pravo svojine njenog supruga (i njena 1/2 dijela) na stanu prestalo, tako da tužiteljica prema tuženim ne može isticati stvarnopravne zahtjeve, pa joj odluka da je sa tuženim Z.P. u toku braka stekla zajedničku bračnu imovinu (predmetni stan) i da je njen udio u sticanju 1/2 dijela, omogućava da samo prema tuženom Z.P., suprugu tužiteljice, pod određenim uslovima eventualno postavi obligacionopravni zahtijev za isplatu naknade na ime svog suvlasničkog dijela.

Iz tog razloga tuženi S.B. ne može ni trpjeti da se tužiteljica uknjiži u katastarskom operatu, u knjizi uloženi ugovora o otkupu stambenih zgradova i stanova, sa pravom suvlasništva i suposjeda sa ½ dijela, kao ni biti obavezan da tužiteljici preda u posjed ½ dijela navedenog stana.

Drugostepeni sud je dao valjano obrazloženje za svoju odluku, pa su neosnovani navodi revizije da je počinio povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. ZPP, kao i navodi o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Slijedom navedenog odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić